

373/2011 Sb.

ZÁKON

ze dne 6. listopadu 2011

o specifických zdravotních službách

Díl 2

Pracovnílékařské služby a posuzování zdravotní způsobilosti osoby ucházející se o zaměstnání

Pracovnílékařské služby

§ 53

(1) Pracovnílékařské služby jsou zdravotní služby preventivní, jejichž součástí je hodnocení vlivu pracovní činnosti, pracovního prostředí a pracovních podmínek na zdraví, provádění pracovnílékařských prohlídek, které jsou preventivními prohlídkami, a hodnocení zdravotního stavu za účelem posuzování zdravotní způsobilosti k práci, poradenství zaměřené na ochranu zdraví při práci a ochranu před pracovními úrazy, nemocemi z povolání a nemocemi souvisejícími s prací, školení v poskytování první pomoci a pravidelný dohled na pracovištích a nad výkonem práce.

(2) Pracovnílékařské služby pro zaměstnance a osoby ucházející se o zaměstnání zajišťuje zaměstnavatel za podmínek stanovených tímto zákonem a jinými právními předpisy.

§ 54

(1) Poskytovatelem pracovnílékařských služeb je

a) poskytovatel v oboru všeobecné praktické lékařství, nebo

b) poskytovatel v oboru pracovní lékařství.

(2) Zaměstnavatel pro výkon práce na svých pracovištích, pokud dále není stanoveno jinak,

a) je povinen, jde-li o práce, které jsou zařazené podle zákona o ochraně veřejného zdraví¹⁰⁾ do kategorie první, druhé, druhé rizikové, třetí nebo čtvrté anebo je součástí práce činnost, pro jejíž výkon jsou podmínky stanoveny jinými právními předpisy, uzavřít písemnou smlouvu o poskytování pracovnílékařských služeb s poskytovatelem uvedeným v odstavci 1,

b) může, jde-li o práce zařazené do kategorie první podle zákona o ochraně veřejného zdraví a není-li součástí této práce činnost, pro jejíž výkon jsou podmínky zdravotní způsobilosti stanoveny prováděcím právním předpisem podle § 60 nebo jinými právními předpisy, zajišťovat provádění pracovnílékařských prohlídek, posuzování zdravotní způsobilosti k práci a vydávání lékařských posudků o zdravotní způsobilosti k práci na základě písemné žádosti u poskytovatele, který je registrujícím poskytovatelem zaměstnance nebo osoby ucházející se o zaměstnání, pokud jiný právní předpis nestanoví jinak²⁰⁾; ostatní součásti pracovnílékařských služeb podle § 53 odst. 1 zaměstnavatel zajišťuje, je-li to důvodné pro ochranu zdraví zaměstnanců, prostřednictvím poskytovatele pracovnílékařských služeb, se kterým pro zajištění konkrétní služby uzavře smlouvu,

(5) Agentura práce zajišťuje pracovnělékařské služby pro své zaměstnance, které dočasně přiděluje k uživateli, prostřednictvím

a) poskytovatele pracovnělékařských služeb, se kterým uzavřela písemnou smlouvu podle [odstavce 2 písm. a\)](#),

b) registrujícího poskytovatele zaměstnance na základě písemné žádosti podle [odstavce 2 písm. b\)](#), nebo

§ 55

(1) Zaměstnavatel je povinen

a) umožnit osobám pověřeným poskytovatelem pracovnělékařských služeb, včetně pověřených osob poskytovatele pracovnělékařských služeb agentury práce, jejíž zaměstnanci jsou zařazeni na tato pracoviště, vstup na každé své pracoviště a sdělit jim informace potřebné k hodnocení a prevenci rizik možného ohrožení života nebo zdraví na pracovišti, včetně výsledků měření faktorů pracovních podmínek, předložit jim technickou dokumentaci strojů a zařízení, sdělit jim informace rozhodné pro ochranu zdraví při práci, včetně údajů zjištěných při ověřování podmínek vzniku nemocí z povolání, popřípadě pracovních úrazů; v případě pracovišť, která podléhají z důvodu státního nebo jiného zákonem chráněného tajemství zvláštnímu režimu, vstupují na tato pracoviště pouze určení zaměstnanci poskytovatele pracovnělékařských služeb, kteří jsou v tomto případě povinni dodržet zvláštní režim,

b) vést dokumentaci o pracovnělékařských službách, která se nevztahuje ke konkrétním zaměstnancům, jejíž obsah stanoví prováděcí právní předpis podle [§ 60](#),

c) při zařazování zaměstnanců k práci postupovat podle závěrů lékařských posudků o jejich zdravotní způsobilosti,

d) při odeslání zaměstnance k pracovnělékařské prohlídce, vybavit jej žádostí o provedení této prohlídky; žádost obsahuje údaje stanovené prováděcím právním předpisem podle [§ 60](#) a další údaje, pokud je stanoví jiné právní předpisy upravující požadavky na zdravotní způsobilost nebo zjištění zdravotního stavu,

e) odeslat zaměstnance na mimořádnou pracovnělékařskou prohlídku, pokud o to zaměstnanec požádal anebo pokud obdržel podnět podle [§ 45 odst. 2](#) nebo [§ 57 odst. 1 písm. j\)](#),

f) informovat poskytovatele pracovnělékařských služeb, že u zaměstnance nastaly skutečnosti stanovené prováděcím právním předpisem podle [§ 60](#) pro provádění lékařských prohlídek po skončení rizikové práce.

(2) Zaměstnavatel má právo vyslat zaměstnance na mimořádnou pracovnělékařskou prohlídku, má-li pochybnosti o zdravotní způsobilosti zaměstnance k práci.

§ 56

Zaměstnanec je povinen

a) podrobit se

1. pracovnělékařským službám u poskytovatele pracovnělékařských služeb, se kterým zaměstnavatel uzavřel písemnou smlouvu podle [§ 54 odst. 2 písm. a\)](#), popřípadě u poskytovatele pracovnělékařských služeb poskytujícího pracovnělékařské služby na základě smlouvy podle [§ 57a](#), nebo

2. pracovnělékařským prohlídkám a posuzování zdravotní způsobilosti u poskytovatele pracovnělékařských služeb podle [§ 54 odst. 2 písm. b\)](#) nebo [§ 58a odst. 1 písm. a\)](#), a

3. dalším zdravotním službám indikovaným poskytovatelem pracovnělékařských služeb uvedeným v [bodě 1](#) nebo [2](#) pro hodnocení zdravotního stavu; poskytovatele dalších zdravotních služeb určí zaměstnanci poskytovatel pracovnělékařských služeb; další zdravotní služby jsou součástí pracovnělékařských služeb,

b) podrobit se pracovnělékařským službám nařízeným podle jiného právního předpisu,

c) sdělit poskytovateli pracovnělékařských služeb jméno a adresu registrujícího poskytovatele a dalších poskytovatelů, kteří ho přijali do péče,

d) sdělit poskytovateli pracovnělékařských služeb na jeho žádost nebo z vlastního podnětu všechny jemu známé nebo podezřelé skutečnosti související s ochranou zdraví při práci.

§ 57

(1) Poskytovatel pracovnělékařských služeb je povinen

a) informovat zaměstnance o možném vlivu faktorů pracovních podmínek na jeho zdraví, a to se znalostí vývoje jeho zdravotního stavu,

b) informovat zaměstnavatele o možném vlivu faktorů pracovních podmínek na zdravotní stav jeho zaměstnanců,

c) provádět

1. pracovnělékařské prohlídky,

2. pravidelný dohled na pracovištích zaměstnavatele a nad pracemi vykonávanými zaměstnanci nejméně v rozsahu stanoveném prováděcím právním předpisem podle [§ 60](#) a jinými právními předpisy; je-li zaměstnavatelem agentura práce, pravidelný dohled provádí na pracovištích uživatelé,

d) spolupracovat se zaměstnavatelem, zaměstnanci, zástupcem pro oblast bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a s odborně způsobilými osobami podle zákona upravujícího zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci¹¹⁾, odborovou organizací a kontrolními orgány v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci¹²⁾,

e) neprodleně oznamovat zaměstnavateli zjištění závažných nebo opakujících se skutečností negativně ovlivňujících bezpečnost a ochranu zdraví při práci,

f) podat podnět kontrolním orgánům v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci¹²⁾, je-li ohroženo zdraví zaměstnanců, k vykonání dozoru na pracovišti zaměstnavatele při zajišťování bezpečnosti a ochrany zdraví při práci¹³⁾, v případě, že zjistí, že zaměstnavatel nepostupuje v souladu s lékařskými posudky nebo přes opakované upozornění neplní povinnosti v bezpečnosti a ochraně zdraví při práci stanovené jinými právními předpisy,

g) vést dokumentaci o pracovnělékařských službách prováděných pro zaměstnavatele, která se nevztahuje ke konkrétním zaměstnancům, jejíž obsah stanoví prováděcí právní předpis podle [§ 60](#), odděleně od zdravotnické dokumentace vedené o konkrétních zaměstnancích,

h) vést odděleně zdravotnickou dokumentaci vedenou o pacientovi od zdravotnické dokumentace vedené o zaměstnanci při poskytování pracovnělékařských služeb, jestliže je registrujícím poskytovatelem pacienta a zároveň poskytovatelem pracovnělékařských služeb,

i) zajistit nebo provádět odběry biologického materiálu pro stanovení hodnot biologických expozičních testů stanovených orgánem ochrany veřejného zdraví podle zákona [o ochraně veřejného zdraví](#) nebo jiným právním předpisem²⁷⁾, včetně vyhodnocení výsledků biologických expozičních testů a při překračování jejich hodnot informovat orgán ochrany veřejného zdraví,

j) dát bezodkladně zaměstnavateli podnět k vyžádání mimořádné pracovnělékařské prohlídky, jestliže obdrží informaci od ošetřujícího lékaře podle [§ 45 odst. 2](#),

k) informovat zaměstnance při lékařské prohlídce prováděné v souvislosti s ukončením výkonu rizikové práce (dále jen „výstupní lékařská prohlídka“) o jeho nároku na následné prohlídky podle zákona [o ochraně veřejného zdraví^{10\)}](#) zajišťované nebo prováděné

1. registrujícím poskytovatelem,

2. poskytovatelem, kterému je uděleno povolení k uznávání nemocí z povolání, nebo

3. poskytovatelem pracovnělékařských služeb zaměstnavatele v případě trvání pracovněprávního vztahu k tomuto zaměstnavateli,

a to na základě informace od zaměstnavatele podle [§ 55 odst. 1 písm. f\)](#); poskytovatel pracovnělékařských služeb současně předá informaci o zdravotním stavu zaměstnance v rozsahu nezbytném pro zajištění návaznosti potřebných zdravotních služeb registrujícímu poskytovateli, je-li mu znám, a zaměstnanci; tuto skutečnost poskytovatel pracovnělékařských služeb zaznamená do zdravotnické dokumentace,

l) vydávat lékařské posudky na základě posouzení zdravotní způsobilosti posuzujícím lékařem se specializovanou způsobilostí v oboru všeobecné praktické lékařství nebo se specializovanou nebo se zvláštní odbornou způsobilostí v oboru pracovní lékařství.

(2) Poskytovatel pracovnělékařských služeb je oprávněn požadovat po zaměstnavateli zajištění měření, popřípadě expertizy, a to za účelem analýzy pracovních podmínek, pracovního prostředí a odezvy organismu zaměstnanců, včetně výsledků kategorizace zdravotních rizik, pokud má podezření, že došlo k takové změně pracovních podmínek, která negativně ovlivňuje nebo by mohla ovlivnit zdraví zaměstnanců. Zaměstnavatel je povinen měření nebo expertizy požadované poskytovatelem podle věty první zajistit. Jestliže s požadavkem na zajištění těchto měření nebo expertiz nesouhlasí, požádá o stanovisko příslušný orgán ochrany veřejného zdraví podle zákona [o ochraně veřejného zdraví](#) nebo Státní úřad pro jadernou bezpečnost, jde-li o práci v prostředí ionizujícího záření¹⁴⁾. V žádosti nesouhlas se zajištěním měření nebo expertiz podle požadavku poskytovatele pracovnělékařských služeb odůvodní.

(3) Příslušný orgán ochrany veřejného zdraví podle zákona [o ochraně veřejného zdraví](#) nebo Státní úřad pro jadernou bezpečnost přezkoumá důvod žádosti zaměstnavatele a své stanovisko písemně sdělí do 15 dnů od obdržení žádosti zaměstnavateli.

§ 57a

(1) Poskytovatel pracovnělékařských služeb, který má uzavřenou smlouvu se zaměstnavatelem podle [§ 54 odst. 2 písm. a\)](#), může některou součást pracovnělékařských služeb uvedených v [§ 53 odst. 1](#) zajišťovat prostřednictvím jiného poskytovatele pracovnělékařských služeb (dále jen „pověřený poskytovatel“) na základě písemné smlouvy s ním uzavřené, pokud je takový postup dohodnut v písemné smlouvě se zaměstnavatelem; tím nesmí být dotčen postup podle [§ 42 odst. 1](#).

(2) Ve smlouvě uzavřené mezi poskytovateli pracovnělékařských služeb podle [odstavce 1](#) se stanoví zejména

- a) součást pracovnělékařských služeb, kterou bude jiný poskytovatel provádět,
- b) místo poskytování pracovnělékařských služeb,
- c) způsob vzájemného předávání informací o poskytovaných pracovnělékařských službách,
- d) způsob, jakým bude poskytovatel pracovnělékařských služeb, jehož prostřednictvím se součást pracovnělékařské služby zajišťuje, seznámen s pracovními podmínkami a riziky na pracovišti před zahájením poskytování pracovnělékařských služeb a vždy při změně pracovních podmínek nebo rizik na pracovišti.

(3) Pověřený poskytovatel provádějící na základě smlouvy podle [odstavce 1](#) posuzování zdravotní způsobilosti, vydává v rámci této činnosti lékařský posudek svým jménem.

§ 58

Zaměstnavatel hradí pracovnělékařské služby poskytované podle tohoto zákona, s výjimkou

- a) posuzování nemocí z povolání,
- b) sledování vývoje zdravotního stavu při lékařských preventivních prohlídkách u nemocí z povolání a
- c) vývoje zdravotního stavu při lékařských preventivních prohlídkách po skončení rizikové práce.

§ 58a

Zajišťování pracovnělékařských služeb zaměstnavatelem na základě pracovněprávního nebo obdobného vztahu

(1) Zaměstnavatel, který získal oprávnění k poskytování zdravotních služeb podle zákona o zdravotních službách v oboru podle [§ 54 odst. 1 písm. a\)](#) nebo [b\)](#), může pro výkon práce na svých pracovištích poskytovat pracovnělékařské služby prostřednictvím

- a) lékaře se specializovanou způsobilostí anebo se zvláštní odbornou způsobilostí v oboru pracovní lékařství anebo se specializovanou způsobilostí v oboru všeobecné praktické lékařství a
- b) dalších zdravotnických pracovníků podílejících se na poskytování pracovnělékařských služeb, se kterými uzavřel pracovněprávní nebo obdobný vztah. Zaměstnavatel je povinen zajistit odbornou nezávislost zaměstnanců uvedených v písmenech a) a b).

(2) Při zajišťování pracovnělékařských služeb podle [odstavce 1](#)

- a) se rozumí osobou pověřenou poskytovatelem podle [§ 55 odst. 1 písm. a\)](#) zdravotnický pracovník uvedený v [odstavci 1](#),
- b) je zaměstnanec povinen podrobit se pracovnělékařským službám u lékaře uvedeného v [odstavci 1 písm. a\)](#); skutečnosti podle [§ 56 písm. c\)](#) a [d\)](#) sděluje tomuto lékaři,
- c) lékařský posudek může podle [§ 46](#) přezkoumat pouze zaměstnanec, který je lékařem uvedeným v [odstavci 1 písm. a\)](#),
- d) je zaměstnavatel povinen
 1. plnit povinnosti podle [§ 57](#) prostřednictvím zdravotnických pracovníků uvedených v [odstavci 1](#),
 2. zajistit plnění dalších povinností a úkolů, které jsou tímto zákonem nebo jinými právními předpisy stanoveny poskytovateli zdravotních služeb, pouze prostřednictvím zdravotnických pracovníků uvedených v [odstavci 1](#).

§ 59

Posuzování zdravotní způsobilosti osoby ucházející se o zaměstnání

(1) Jde-li o osobu ucházející se o zaměstnání, postupuje se při posuzování její zdravotní způsobilosti k práci obdobně jako při posuzování zdravotní způsobilosti zaměstnanců v rámci pracovnělékařských služeb s tím, že

a) vstupní lékařskou prohlídku provádí

1. poskytovatel pracovnělékařských služeb, s nímž má zaměstnavatel uzavřenou písemnou smlouvu, nebo poskytovatel pracovnělékařských služeb, který pracovnělékařské prohlídky provádí na základě smlouvy podle [§ 57a](#),

2. registrující poskytovatel, ke kterému vyslal zaměstnavatel osobu ucházející se o zaměstnání, nestanoví-li jiný právní předpis²⁰ jinak a jde-li o práce uvedené v [§ 54 odst. 2 písm. b\)](#), nebo

3. lékař zaměstnavatele uvedený v [§ 58a odst. 1 písm. a\)](#),

b) zaměstnavatel vstupní lékařskou prohlídku zajistí vždy před vznikem

1. pracovního poměru,

2. právního vztahu založeného dohodou o pracích konaných mimo pracovní poměr, má-li být osoba ucházející se o zaměstnání zařazena k práci, která je podle zákona [o ochraně veřejného zdraví](#) prací rizikovou nebo je součástí této práce činnost, pro jejíž výkon jsou podmínky zdravotní způsobilosti stanoveny prováděcím právním předpisem podle [§ 60](#) nebo jinými právními předpisy; zaměstnavatel může vstupní lékařskou prohlídku vyžadovat též, má-li pochybnosti o zdravotní způsobilosti osoby ucházející se o práci, která není prací rizikovou a která má být vykonávána na základě právního vztahu založeného dohodou o pracích konaných mimo pracovní poměr, nebo

3. vztahu obdobného vztahu pracovněprávnímu.

Osoba ucházející se o zaměstnání se považuje za zdravotně nezpůsobilou k výkonu práce, k níž má být zařazena, pokud se nepodrobí vstupní lékařské prohlídce podle bodu 1, 2 nebo 3.

(2) Vstupní lékařskou prohlídku hradí osoba ucházející se o zaměstnání. Zaměstnavatel osobě ucházející se o zaměstnání vstupní lékařskou prohlídku uhradí, jestliže s ní uzavře pracovněprávní nebo obdobný vztah. Věta první a druhá se nepoužije, jestliže osoba ucházející se o zaměstnání se s případným zaměstnavatelem dohodne o úhradě vstupní lékařské prohlídky i v případě neuzavření pracovněprávního nebo obdobného vztahu, anebo stanoví-li právní předpis jinak. Vstupní lékařskou prohlídku, jde-li o posouzení zdravotní způsobilosti osoby ucházející se o zaměstnání k práci v noci, hradí případný zaměstnavatel vždy.

§ 60

Prováděcí právní předpis, nestanoví-li jiný právní předpis¹⁵ jinak, stanoví

a) postupy při zajišťování a provádění lékařských prohlídek, druhy, četnost a obsah lékařských prohlídek nezbytných pro zjištění zdravotního stavu posuzované osoby a posuzování zdravotní způsobilosti včetně rozsahu odborných vyšetření,

b) organizaci, obsah a rozsah pracovnělékařských služeb a obsah dokumentace o pracovnělékařských službách, která se nevztahuje ke konkrétnímu zaměstnanci, vedené poskytovatelem pracovnělékařských služeb a zaměstnavatelem,

- c)** podmínky zdravotní způsobilosti k práci nebo službě a činnosti, včetně rizikových faktorů pracovního prostředí a nemocí, stavů a vad, které při výskytu těchto faktorů vylučují nebo omezují zdravotní způsobilost k práci nebo službě,
- d)** náležitosti žádosti o provedení pracovnělékařské prohlídky a posouzení zdravotní způsobilosti k práci,
- e)** náležitosti lékařského posudku ve vztahu k posuzované činnosti a náležitosti potvrzení o provedené výstupní prohlídce,
- f)** důvody, kdy není třeba požadovat výpis ze zdravotnické dokumentace registrujícího poskytovatele, popřípadě potvrzení o nezměněném zdravotním stavu, pro potřeby posouzení zdravotní způsobilosti nebo zdravotního stavu.